

önlemeye çalışıyor. Devlet bir memuruna bir memurunu dövdürüyor. Hayır, devlet kendi kendini dövüyor, kendi memurunu dövdürüyor. Böyle bir anlayış olabilir mi? Onun için, Türkiye işçi hareketi KESK'in belli bir süreden beri sürdürdüğü mücadeleyi sözüm ona kamu emekçilerinin, sendikaların, sendikaları olduğunu söyleyen birtakım konfederasyonların taleplerinin tam tersine haklı görüyoruz. KESK ve kamu emekçileri doğru bir tespit yapmıştır.

Türkiye'de grevli toplu iş sözleşmeli sendikal haklar, kamu çalışanlarına verilmelidir. Bu mücadelede DİSK adına konuşuyorum. Sonuna kadar sizinle beraber olacağız. Hatta daha ileri giderek sözlerimi şöyle bitirmek istiyorum: Gelecekte aynı çatı altında sizinle çalışanların mücadelesini birlikte vermek istiyoruz. Kurultayınızı selamlıyorum.

Erol Savumlu (Sunucu)

Sayın Rıdvan Budak'ın bu güzel temennisine katılmamak mümkün değil. Değerli dostlar uluslararası sanayi küreselleşirken ve uluslararası boyutta bize ve emekçilere karşı saldırılarını yükseltirken, öbür tarafta uluslararası boyutta emek cephesinin dayanışması önem kazanmıştı. Yıllarca uluslararası dayanışmanın, emekçi boyutundaki dayanışmanın en güzel örneğini veren uluslararası eğitim emekçileri sendikaları bizi de yıllarca desteklediler. İşte bugün demokratik eğitim Kurultayı'mıza uluslararası dayanışmanın en güzel örneğini vererek, bizi ve eğitimi desteklemek için dost ve kardeş sendika temsilcileri aramızda. Onları saygıyla selamlıyoruz.

Değerli konuklar, değerli delegeler, Eğitim Sen dostları, şimdi kürsüye hâlâ üyesi olmakla onur duyduğum, geçmişte öğretmen hareketi mücadelesinde çok önemli bir yere sahip, demokratik öğretmen hareketi mücadelesinde adeta bir kilometre taşı, 12 Eylül kapattı, ama bizim için kapanmayan TÖB-DER' in Genel Başkanı Sayın Gültekin Gazioğlu. Buyrun Sayın Genel Başkanım.

GÜLTEKİN GAZIOĞLU

TÖB-DER Son Genel Başkanı

Değerli konuklar, sayın meslektaşlar! Sözlerimin başında sizleri sevgilerimle selamlıyorum!

Otuz yıl içinde bu üçüncü büyük kurultayımız oluyor. TÖS'ün topladığı Devrimci Eğitim Şurası TÖB-DER'in Demokratik Eğitim Kurultayı ve nihayet Eğitim Sen'in düzenlediği bu kurultay. Türkiye'de eğitim problemlerine, eğitim yaşamındaki kangren olmuş hastalıklara baktığımız zaman, otuz yılda bu sayı, çok az. Acaba biz öğretmenler, konularımıza ve mesleğimize çok ilgisiz olduğumuz için mi bu kadar az kurultay yapabildik? Oysa ki, ortalama üç yılda bir eğitim kurultayı toplamalıydık ve otuz yılda bu onuncu kurultayımız olmalıydı.

Değerli arkadaşlar, hepiniz çok iyi biliyorsunuz ki bunun sebebi, bizim konularımıza yabancı olduğumuzdan kaynaklanmamakta, aksine konularımıza karşı çok duyarlı olduğumuz için, her vesile ile sorunlarımızı, eğitime ilişkin görüşlerimizi açıkladığımız için, bize ve örgütlerimize sistematik baskılar yöneltilmiştir. Demokratik öğretmen hareketlerimiz kesintilere uğratılmıştır. Birikimlerimize el konulmuş, yeniden toparlanmamız zaman almıştır. Bugün ancak, üçüncü kurultayımızı yapabiliyoruz. Yine de büyük başarı diyorum. Çok iyi bilirsiniz ki, son kırk elli yıl içinde, eğitim düzeni sistematik olarak çok geriye götürülmüş, öğretmen düşmanlığı aşama aşama tırmandırılmıştır.

Bu olumsuzluğun biraz siyasi sebeplerine bakmak lazım. Cumhuriyet okulları, Osmanlı okullarına, din okullarına bir tepki olarak doğmuştu ve bilimsel bilgiyi temel almışlardı. Cumhuriyetin ilk yıllarında tek parti döneminde öğretmenler, o günkü koşullarda, büyük bir fedakarlıkla Anadolu'nun her tarafına bilimin ışığını yaymak için olanca fedakarlıklarıyla çalıştılar. Cumhuriyeti sırtladılar, omuzladılar, taşıdılar. Bu arada şehitler de verdiler. Örneğin, feodal girişimlere karşı yürüten Kubilay, bizlerden biridir. Bu yıl Kubilay'ı anma toplantıları geçmiş yıllara oranla daha canlı yapıldı. Anma toplantıları sırasında ben yurt dışındaydım. Bir şey dikkatimi çekti. Kubilay'ın bir öğretmen olduğunu, bir ilkokul öğretmeni olduğunu ve o sırada yedek subaylığı yaptığını, sanki birileri özenle halkın gözünden kaçıırıyordu.

Değerli arkadaşlarım, birşey daha anımsatacağım: İstanbul işgal edildiği zaman, bilirsiniz, meşhur bir Sultanahmet Mitingi yapıldı. Bu mitingi düzenleyenler İstanbul Muallimler Cemiyeti üyeleridir. İşgal altındaki İstanbul'da, kürsüye çıkıp konuşan Halide Edip ve arkadaşları bizdendir. Bizim meslektaşlarımızdır. 1920-21 yıllarında Türkiye Muallimler Cemiyeti'nin, ülkenin her yanında beyannameler dağıtarak halkı Kurtuluş Savaşı'na çağırdığı iyi bilinir. Öğretmenlerin, Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyetleri'nin kuruluşunda, çalışmalarında aktif rol almışlardır. Sakarya Savaşı'nda ölen subayların çoğu yedek subay muallimlerdir dahası, Erzurum Kongresi'nin seçilmiş delegesi, istifa edip yerinin Mustafa Kemal'e bırakan, Cevad Dursunoğlu bizlerden biridir. Biz böyle bir gelenekten geliyoruz ve Cumhuriyetin kurulmasında, gelişmesinde herkes kadar katkımız ve emeğimiz vardır. 1940'lı yıllara geldiğimizde, o döneme kadar ekonomik olarak dışa kapalı köylerin canlandırılması, pazara açılması konusunda dahi köy öğretmenlerinin görüşlerine, fedakarlığına başvuruldu. Köy Enstitüleri uygulaması böyle bir ihtiyaçtan doğdu ve eğitim hayatımızın en onurlu, dünyaya örnek, girişimidir. Enstitüler ancak beş-altı yıl devam edebildi. Köye giden öğretmenler, yalnız çocuklara temel eğitimi vermekle kalmayacak, aynı zamanda köylülere modern tarım tekniklerini de öğretecek; temel sağlık hizmetlerini sunacak; kooperatifleştirmeyi öğretecek; aynı zamanda da her bakımdan bir köy önderi durumunda olacaklardır.

Değerli arkadaşlarım, dünyanın hiç bir ülkesinde hiç bir zaman öğretmenlere bu denli ağır sorumluluk gerektiren bir görev verilmemiştir. Bizim meslektaşlarımız bu görevleri seve seve yapmışlardır. Fakat ne var ki 1946'da, kurulan Demokrat Parti bu gidişe dur demek için daha kurulduğu yıldan itibaren program yapmış, Köy Enstitüleri'ni

karalama kampanyaları açmıştır. Bilindiği gibi Demokrat Parti, toprak ağaları-ticaret burjuvazisi ittifakına dayanıyordu. Enstitü öğretmenler köylerdeki feodal yapıyı, feodal kültürü tehdit ediyordu. DP sınıf çıkarları gereği, Köy Enstitüleri'ne onlardan yetişen öğretmenlere düşmandı. Bu nedenle, 1950'li yıllarda ilk kez öğretmen kıyımı başlatılmıştır. 1960 askeri darbesi -ki o askeri darbe sırasında ben çok genç bir öğretmendim- Öğretmenler büyük bir şevkle o darbeyi desteklemişlerdir. Askerleri omuzlarında taşımışlardır; köy köy dolaşıp, 27 Mayıs devrimini halka anlatmışlardır. Muhtarlık görevini de üstlerine alarak, yeniden gericiliğe karşı tavır koymuşlardır. Şimdi, başımıza gelenleri bildikten, öğrendikten sonra düşünüyorum da, o hareketimiz çok yanlışmış; çok üzülüyorum bundan dolayı. O zamanki bilinç düzeyimiz demek ki bu kadarmış. Askerler çekildikten sonra biz feodal kültür temsilcileri, politikacıları ile karşı karşıya kaldık. Kendi gücümüzle, mücadelemizle, gelen saldırıları göğüsledik. Bir Allahın kulu bize sahip çıkmadı, halkımızdan başka.

Demokrat Parti'nin yerine kurulan, onun siyasi mirasını kullananlar, Demokrat Parti'nin adlarını, Adalet Partisi, öğretmen kıyımını Demokrat Partiyi aratacak boyutlara vardırdı. Öğretmen kıyımı konusunda yazılmış kitaplar vardır. Bunları biz yazmadık, hukukçular yazdı. Bir siyasi cinayete, faili meçhul siyasi cinayete kurban giden Muammer Aksoy' un böyle bir kitabı var. Okumaya;lara tavsiye ederim. 12 Mart Muhtırası'nı TÖS destekledi. Fakat ilk tutuklanan, okkanın altına ilk giren biz TÖS'lüler olduk. Hapishanelerle ilk kez o dönemde tanıştık.

1980'lere gelindiğinde şunu görüyoruz: Türkiye'de öğretmenler çok hareketli, bazı toplum kesimleri çok hareketliler. Ne istiyor öğretmenler? O günkü sloganları hatırlıyorsunuz. Sendikal hak istiyorlar ve biz miting meydanlarında şunu diyoruz: "Sendika hakkımızı söke söke alırız.". Aldık mı, almadık mı arkadaşlar? Bal gibi aldık. Daha ne istiyorlar?, "demokratik eğitim" istiyorlar. Çok mu büyük bir istek? "Demokratik toplum", "demokratik devlet" istiyorlar. Yanlış ve zararlı bir talep mi bu? Demokrat Parti'nin adlı siyasiler, öğretmen hareketiyle o kadar çok karşı karşıya gelip, o kadar çok karalama yaptılar ki, etkili de oldular; 1980' de idareye el koyan askerlerin okudukları ilk bildirimleri hatırlayın. Sanki darbeyi TÖB-DER ve DİSK için yaptılar. Çünkü o bildirimlerde sadece iki örgütün adı geçiyordu; DİSK ve TÖB-DER. DİSK, genel başkanını, TÖB-DER 200 kadar üyesini teröre kurban verdi. Şubeleri ve genel merkezi bombalandı. Biz sürekli "öğrenim ve can güvenliği" istedik. Biz hep yasal zeminlerde kaldık, demokratik haklarımızı kullandık. Terörle mücadele etmek için yönetime el koyanların, TÖB-DER'i ve DİSK'i kapatması için haklı, kanuni, vicdani bir sebepleri olabilir mi? Şimdi böyle oldu. Niçin böyle olduğunu kısa zamanda anladık. CUNTA'nın eğitim politikaları, Aydınlar Ocağı adı altında bir örgüt tarafından belirlendi, Türk-İslam sentezi denilen, kimsenin ne olduğunu anlayamadığı, su ile zeytinyağından bir sentez yapmak gibi, yani, ırkçılıkla dinciliği karıştırarak bir felsefe üretmek üzere yola çıkanlar, 12 Eylül'ün eğitim politikalarına damgalarını vurdular. TÖB-DER bu yüzden kapatıldı. İlerici öğretmenler bu yüzden baskı altına alındı. TÖB-DER faaliyette olsaydı bu işi yapabilirler miydi? Eğitimi bu denli geri, çağdışı bir içerik ve işleyişle götürebilirler miydi? Hiç kuşkusuz hayır!

Bu dönemde yapılan birkaç uygulamaya dikkatinizi çekeceğim: Dünya'nın hangi ülkesinde görülmüştür ki, din derslerinin okutulması mecburiyeti, anayasa hükmüdür. 12 Eylül yönetimi bunu başarmıştır(!). Din dersleri okutulması ilkokuldan lise sona kadar mecburidir. Ama mesela, matematik dersi okutulması anayasaya göre mecburi değildir. Türkçe dersine bile anayasada ders olarak okutulması mecburiyeti getirilmemiştir. Şimdi bu nasıl bir iştir? Her vesile ile laik, Atatürkçü olduğunu söyleyen 12 Eylülcülerin yaptığı işe bakın.

1978 yılında TÖB-DER'in düzenlediği Eğitim Kurultayını hatırlarsınız; biz o kurultayda aldığımız ve ilan ettiğimiz kararlarda, din eğitiminin Türkiye'deki bütün toplumu, hatta rejimi tehdit eden bir boyuta vardığını, geçmişte sadece eğitimli din adamları yetiştirmek üzere kurulmuş din okullarının, artık mevcutlarının ihtiyacın çok üstünde olduğunu belirterek, İmam-Hatip liselerinin ve Kuran kurslarının azaltılmasını, kapatılmasını, kontrol altına alınmasını söylemedik mi, yazmadık mı? Bizim o zaman söylediklerimizin ne kadar doğru olduğu yakın yıllarda ortaya çıkmadı mı?

Mesleğimiz, konumuz işimiz gereği doğruları söyleyip toplumu uyandırmak istedik diye 12 Eylülcüler bizim hayatımızı karartmaya, örgütümüzü mahvetmeye soyundular. Aradan çok az bir zaman geçti ve onların meslekdaşları bu defa İmam-Hatip liseleri ve Kuran kurslarının çok büyük bir tehlike olduğunu nihayet anladılar. Bu işi en iyi bilen, mesleğimiz gereği biz olduğumuz için mi bize o acıları çektirdiniz? Örgütümüzü kapattınız ve bir de din dersi okutulması mecburiyetini anayasada maddeleştirdiniz. Şu memlekette, çoğu insan ve kurum kendi işinden çok başka işlerle ilgilenir. Umarım bundan sonra böyle olmaz; herkes kendi işine bakar ve eğitimi de öğretmenlere bırakırlar.

Değerli arkadaşlar, dikkatinizi çekmek istiyorum; Din Dersi mecburiyeti hâlâ geçerli. Mevcut anayasa askerlerin dayattığı bir anayasa. Bu anayasayı değiştirmek, tümüyle değiştirmek, en başta 12 Eylül'ün mağduru durumunda olan siyasetçilerin işi değil mi? En azından bir onur meselesidir bu. Ayrıca, anayasalar halkın devletle olan bir temel sözleşmesidir. Ve halkın özgür iradesiyle olur. Bir dayatmayla anayasa olmaz. Çok mu zordur bir anayasa taslağı hazırlayıp, halk oyuna sunmak? Aradan yıllar geçti, 18 yıl geçti, hâlâ bu anayasanın yasadışı maddeleriyle uğraşılıyor. Tümüyle değiştirilmesini kimse ele almıyor. Politikacılar işlerine gelen konularda anayasaya yama yapıyorlar.

Değerli arkadaşlarım, TÖB-DER kapatılırken kullanılan gerekçelerden bir tanesi ve en önemlisi, Demokratik Eğitim Kurultayının dokümanlarıydı, kararlarıydı ve o dokümanların büyük kısmının cemselere bindirilip, SEKA'ya kağıt hamuru yapılmak üzere götürüldüğünü biliyoruz. Bir demokratik eğitim kurultayı topladı diye bir meslek örgütü kapatıldı; yöneticilerine ağır cezalar verildi. Ben ve yakalanamayan, yurtdışında olan 19 kişinin dosyası ayrıldı. 2. Ağır ceza mahkemesine gönderildi. Aynı iddialarla ve belgelerle gıyabımızda, üstelik savunma hakkımızı kullanmadan yargılandık, beraat ettik. Bu nasıl adalet? Bu bir hukuk skandalı. Cumhuriyet tarihinde bundan büyük bir hukuk skandalı yok.

Benden önce konuşan arkadaşlar da değindiler. Bu adaletsizliğin bir boyutu da, hareketimizin Cumhuriyet tarihi boyunca mevcut bütün maddi birikime, devletin el koymasındır. Öğretmen hareketinin taşınır, taşınmaz malları içinde devletin bir kuruluş parası yok. Öğretmenlerin gönüllü aidatlarıyla oluşturulan maddi değerler zorla gasp edildi; bu durum hâlâ sürüyor. Siyasilerimiz, kendi partilerinin mallarını, hatta Demokrat Partinin mallarını geri aldılar. Fakat TÖB-DER'in mallarının iadesi konusunda hiç bir girişimde bulunmadılar. Girişimlerimiz esnasında bize hak verdiler, söz verdiler; fakat haksızlığı gidermek konusunda hiçbir şey yapmadılar.

Değerli arkadaşlar! Ortada iki tane mahkeme kararı var; biri mahkumiyet, öbürü beraat. Bir üçüncü mahkeme bulamadık. Türk hukuk sisteminde maalesef bu gibi hallerde başvurulacak başka bir adli merci yok. Şimdi huzurunuzda bir çağrıda bulunmak istiyorum: En başta bu yılın adalet yılı olacağını, hukuk yılı olacağını ilan eden sayın Başbakan -bu yıl adalet ve hukuk yılı olacaksa,- önce şu TÖB-DER'in mallarını devretmekle işe başlayın! İkincisi 12 Eylül'den mağdur olan Başbakan yardımcısı, Cumhurbaşkanı, o kişilere de çağrıda bulunuyorum: Devlet adına iş yapıyorsunuz, devleti temsil ediyorsunuz, devleti ululuyorsunuz, kutsuyorsunuz, seviyorsunuz, herkesin de böyle olmasını istiyorsunuz. Buna bir diyeceğimiz yok. Ama Devletin, haksız yere el koyduğu öğretmen hareketinin mallarını lütfen geri verin! Bu konuda çaba harcayın! Huzurunuzda bu çağrıda bulunmak istiyorum. Ayrıca TÖB-DER'in ve fiili devamı, mirasçısı olan Eğitim Sen'e de bu konuda huzurunuzda görev veriyorum: Bu kavgayı verin! Değerli konuklar ve sevgili arkadaşlar, son 45-50 yılda bir şey oluştu eğitimde, öğretmenlik bir meslek olmaktan çıkarıldı. Ben anımsıyorum, TÖS zamanında arkadaşlarımız bir araştırma yapmışlar ve eğitim yaşamında, 35 ayrı kaynaktan öğretmenin olduğunu tespit etmişlerdi. Şimdi bilmiyorum herhalde, 70 falan olmuştur. Yani, Türkiye'de herkes öğretmenlik yapabilir. Öğretmenlik, sadece bir bilgi aktarımı olarak düşünüldüğü için ve bilgi aktarmanın da çok kolay bir iş olduğu sanıldığı için böyle yapılmıştır. Oysa ki öğretmenlik her meslek kadar, hatta her meslekten daha çok ustalık ve uzmanlık ister. Bunu siyasilere anlatamadık. Bu gidişle de anlatmamız çok zor olacak.

Öğretmen ihtiyacı mı var? Kolay efendim: Elezzer'den mezun olan adamları alırsın, temel eğitim okullarına öğretmen yaparsın. Üniversite mezunu çok insan var; onlarla öğretmen açığını kapatırsın bu da yetmezse lise mezunlarını vekil öğretmen olarak atarsın. Üniversite mezunları Türkiye'de çöpçü olmak için sınava giriyorlar.

Değerli arkadaşlar, benim bütün mesleklere saygım var. Ama en az bunlar kadar da kendi mesleğime saygım vardır. Toplumda herkesin bu mesleğe saygısının olmasını istemek bizim hakkımızdır. En başta siyasilerden bunu istemek hakkımızdır.

Bugün onbinlerce öğretmen açığı olduğunu öğreniyoruz. Meslek dışı yığınla insan öğretmen olarak görevlendirildiği halde, yine de yığınla açık var. Peki kardeşim, sen nasıl bakanlıksın ki, bir planlama yapamıyorsun. Öğretmen ihtiyacını yıllara göre planlayamayıp, ona göre öğretmen yetiştirme konusunda politikalar üretmiyorsun. Ne işe yararsın sen; sen nasıl devletsin ki, kaç tane veteriner ihtiyacın olduğunu bilmiyorsun; ziraat mühendisini bilmiyorsun. Yığınla adamı o fakültede okutuyorsun,

sonra iş veremiyorsun; öğretmen açığını kapatmak için “buyurun öğretmenlik yapın” diyorsun. Böyle iş olur mu?

Biz bütün bunlara karşı çıktık, çıkıyoruz ve çıkacağız. Çünkü haklıyız. Doğruları söylemeye devam edeceğiz. Başka bir yolumuz yok. Anlatıncaya kadar, kabul ettirinceye kadar doğruları söylemeye devam edeceğiz. Doktorun, mühendisin marangozun, demircinin vekili olamayacağı gibi, öğretmenin de vekili olamayacağını anlatacağız.

Değerli arkadaşlarım, son kırk elli yıldır öğretmen hareketinin, genelde öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlarıyla yıldızları hiç barışmaz. Bu nasıl iş, nasıl bir karmaşadır? Bu ülkenin öğretmenlerinden kuşku duymaya, onları potansiyel suçlu olarak görmeye kimin ve hakkı var? İnsanseverlik, hakseverlik, yurtseverlik konularında bizimle kantara çıkacak herkesten daha ağır basarız.

Cumhuriyet'in, kurulduğu tarihten bugüne kadar, elli beş hükümet ve en azından elli M.E.B. geçti. Şimdi öğretmen olarak bizler, bunların içerisinde birkaç tanesini hatırlıyoruz. İsmen, mesela bir tanesi, en önemlisi, Hasan Ali Yücel. Onu unutmuyoruz, unutamıyoruz, unutmayacağız! Ama yakın yıllardaki bakanların bile isimlerini unuttuk. Niye? Eğitimde hiç olumlu iş yapmadılar. Hiç bir iz bırakmadan çekip gittiler. Onun için unuttuk. Hatta bize kötülük yapanlarını bile hatırlamıyoruz. Onları bile unuttuk ve unutacağız.

Değerli arkadaşlar, akıllı bir Milli Eğitim Bakanı, öğretmenlerin birleşik aklını temsil eden öğretmenler sendikasına yanaşıp; onun desteğini, enerjisini arkasına alır. Akıllı bir Milli Eğitim Bakanı böyle yapar. Eğitim sorunlarını çözmek üzere yola çıkan Milli Eğitim Bakanı eğer öğretmenlerin desteğini almıyorsa, başarılı olma şansı hiç-yok. Bunu anlatmalıyız. Ama görüyorsunuz ki, siyasiler, siyaseten bize yakın olsalar bile, bu alışkanlıklarından vazgeçemiyorlar. Bu yüzden demokratik mücadelemiz daha çok sürecektir.

Evet, sözü uzattık; fazla zamanınızı almak istemiyorum. Eğitim Sen'lilere şunu söylüyorum: Yolunuz uzun, çetin, ama mücadeleniz onurlu. Kararlıca yürüyün, kolay gelsin, teşekkür ediyorum!

Erol Savumlu (Sunucu)

Değerli dostlar, bu güzel konuşmayı bir tabloyla sonuçlandırmak istiyorum. Eğitim emekçileri tarihinin sembolü olmuş genel başkanları sayın Niyazi Altunya, lütfen buraya, sayın İsmet Aktaş, sayın Yıldırım Kaya, sayın Feyzullah Ertuğrul, sayın Mustafa Kasaca, sayın Genel Başkanımız Kemal Bal. Değerli dostlar, sekiz yıllık eğitim emekçilerinin mücadelesinde tarih yazdınız. Tarihin sembolü olmuş genel başkanları sizlerin huzurunda. Eğitim emekçileri adına şükranlarımı sunuyorum. Lütfen kabul etsinler.